

DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2025-92-7>
УДК 331.1

Козлов Д.О.

здобувач ступеня доктора філософії,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-3611-8507>

Kozlov Denys

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

СТРАТЕГІЧНА ПРІОРИТЕТНІСТЬ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ТРУДОВОГО ЖИТТЯ МОЛОДІ У ПЕРІОД СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

STRATEGIC PRIORITY OF ENHANCING THE QUALITY OF WORKING LIFE OF YOUTH DURING THE SOCIO-ECONOMIC REVIVAL OF UKRAINE

У статті розглянуто стратегічні засади підвищення якості трудового життя молоді в умовах війни та соціально-економічної нестабільності. Акцентовано на необхідності нової моделі зайнятості, що враховує безпекові ризики, мотивацію, цифрову адаптацію та інституційну підтримку. Якість трудового життя визначається гідними умовами праці, соціальним захистом, професійним зростанням і психологічною підтримкою. Її покращення сприяє збереженню людського капіталу, зменшенню міграції, активізації внутрішнього ринку праці та формуванню інноваційної економіки. Визначено важливість координації зусиль держави, бізнесу та громадянського суспільства для створення стійкої системи соціально-трудових відносин, здатної адаптуватися до викликів сучасності та забезпечити сталий розвиток.

Ключові слова: *якість трудового життя, молодь, зайнятість, соціально-економічне відродження, мотивація праці, інституційна підтримка, трудова міграція.*

The article explores strategic foundations for improving the quality of youth working life amid socio-economic turbulence caused by the full-scale war in Ukraine. The authors emphasize the need to develop a new employment concept that accounts for security risks, labor shortages, youth demotivation, and the demand for institutional support. The quality of youth working life is viewed as a key factor in the country's socio-economic recovery, requiring implementation across all levels of the national ecosystem. Within the framework of the National Youth Strategy until 2030, the state is tasked with ensuring decent working conditions, social protection, professional growth, and youth participation in decision-making processes. At the same time, many regulatory provisions are noted to be declarative, lacking practical mechanisms due to limited resources. The authors highlight the importance of developing information-consulting infrastructure, career counseling, and vocational training for young people. Youth working life quality is defined by several components: decent working conditions, motivational employment models, digital adaptation, psychological support, and institutional assistance. Enhancing these aspects helps preserve human capital, reduce labor migration, stimulate the domestic labor market, and foster an innovative economy. Integrating this dimension into Ukraine's recovery strategies is essential for building a resilient, inclusive, and competitive state. Establishing an effective system of socio-labor relations requires coordinated efforts from the government, business sector, and civil society. The article further stresses that youth policy should serve as a tool for strengthening the state's recovery capacity and renewing labor potential through modern technologies, digital solutions, and institutional flexibility. Consideration of regional specifics, adaptation of European practices, development of social entrepreneurship, and support for mental health are key directions for transforming the youth labor environment.

Keywords: *quality of working life, youth, employment, socio-economic recovery, labor motivation, institutional support, labor migration.*

Постановка проблеми. Формування умов життєдіяльності людини, зокрема організація середовища прикладання праці – вкрай важливе завдання, вирішення якого в усі часи забезпечує актуальну якість трудового життя людини-працівника. Підвищення якості трудового життя молоді є архіважливою проблемою, яка повсякчас проявляється у різносторонніх аспектах соціально-економічного буття

нації на шляху до індивідуального й суспільного добробуту. Особливо відзначимо конструктив такої постановки проблеми у контексті відродження у сучасному вимірі турбулентностей на всіх рівнях розвитку нашої держави, зумовлених викликами воєнного часу. В цей складний період першорядного значення набули чинники і механізми, а також політики зі збереження людського потенціалу, ство-

рення умов для інноваційного розвитку й мотивації до праці молодих людей. Відповідно концептуальне обґрунтування засад вирішення проблем підвищення якості трудового життя молоді, у науково-практичному сенсі, наслідуює стратегічну пріоритетність у період соціально-економічного відродження України. Адже держава і соціум потребують посилення спроможностей трудового ресурсу для забезпечення інституційної стійкості, а господарський комплекс, території – резильєнтності, що можливо досягти за рахунок підтримки високої якості трудового життя молоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Предметна область наукового дискурсу й створення знань з проблематики якості трудового життя, соціально-економічного відродження України представлена дослідженнями й публікаціями, що становлять інтерес для аналізу та оцінки – особливо за сучасних умов. Проблематика якості трудового життя молоді набуває значної дифузії знань в науковому середовищі й практично втілюється в нормативно-правових документах, стратегічних візіях щодо розбудови державної політики регуляторних впливів. У підтвердження цієї дослідницької позиції заявлений широкий спектр розробок за даним тематичним напрямом, а саме: дорожня карта реалізації державної політики збереження людського потенціалу (аспект молоді) для повоєнної відбудови України [1] – проаналізовано спроможності й характеризовано шляхи відродження людського потенціалу України за участі молоді, активного залучення молодих людей до відбудови національної економіки через формування актуального мотиваційного середовища; А. М. Колот, І. О. Рябоконь, Ю. М. Бабій [2] обґрунтовують теоретико-методологічні засади якості зайнятості населення в сучасних умовах нестабільної економіки й воєнного часу, що характеризують турбулентності ринку праці; Е. М. Лібанова [3] визначає соціально-економічні чинники формування якості трудового життя; Ю. М. Маршавін, Т. Г. Кицак, Б. В. Гутніцький [4] дослідили функціональні характеристики якості трудового життя через аналіз соціально відповідальних практик взаємодії організацій зайнятості із стейкхолдерами; стратегічні пріоритети підвищення якості трудового життя молоді характеризовані в аналітичних і стратегічних документах Міністерства молоді та спорту України щодо оцінки ролі молоді у відбудові України [5], найкращих практик ЄС у створенні умов для реалізації потенціалу молоді в економіці і суспільстві [6], національної молодіжної стратегії України на період до 2030 року [7], аналізу становища молоді в Україні в період воєнного часу [8]; науковцями Національного інституту стратегічних досліджень актуально досліджуються питання розвитку моло-

діжного сегменту ринку праці [9], ролі молоді у побудові громадянського суспільства [10]; актуалізована проблематика молоді у дослідженнях молодих вчених щодо соціального і економічного аспекту проблеми в умовах сьогодення [11]; інституційної імплементації набула Національна молодіжна стратегія до 2030 року [12]; С. В. Рудакова, Н. В. Данилевич, А. В. Цюпа, Л. В. Щетініна [13] здійснили оцінку стану і перспектив покращення якості трудового життя через функціонал зайнятості населення; Я. В. Сало, А. В. Павличенко [14] якість трудового життя пов'язують із станом і рівнем мотивації праці; О.М. Серікова [15] розкриває питання стану і стратегічних аспектів соціально-трудова мотивації молоді; безпосередньо на оцінках стану і розробленні концептуальних засад політики підвищення якості трудового життя молоді в Україні в сучасних непростих умовах впливу деструктивів, зосереджений автор цієї публікації [16–20]; конструктивно представлений галузевий аспект зайнятості населення, зокрема в аграрному секторі – через призму ефективності й управління інвестиційними процесами, що підвищують продуктивність праці й соціалізацію підприємництва [21–24]. Проте, незважаючи на значний науково-практичний інтерес до вирішення цієї важливої для суспільства і особливо економіки проблеми, розширеного опрацювання й поглибленого вивчення потребують питання стратегічної пріоритетності підвищення якості трудового життя молоді. Концептуальні узагальнення та розробки удосконалень пов'язуємо із систематизацією інституційних практик, які спрямовуються на забезпечення соціально-економічного відродження України.

Мета статті – теоретико-методично опрацювати стратегічну пріоритетність якості трудового життя молоді у період соціально-економічного відродження України.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку економіка України потребує соціально-економічного відродження. Інституційною базою цього процесу має стати розроблення й реалізація політик підвищення якості трудового життя молоді. Вирішувати цю проблему потрібно на усіх рівнях функціонування національної екосистеми, адже молодь є тим сегментом робочої сили, який складає перспективні спроможності суспільства.

Після початку повномасштабної війни проблема молодих кадрів для галузей і виробництв системно загострилася, а недостатня мотивація молодих людей жити й працювати в Україні почала негативно впливати на рівень науково-технічного прогресу.

Соціально-економічне відродження України виходячи із сучасних умов воєнного часу, можна вважати безперервним за своєю сутністю процесом, який безумовно залежить від наявного людського

капіталу, умов його формування та функціонування. У свою чергу цей процес залежить від соціально-економічних спроможностей держави, підприємницьких та інших організаційних структур створити умови для ефективного підвищення якості трудового життя молоді. Це завдання визначено стратегічно пріоритетним виходячи із оцінок становища молоді в Україні [8], яке в умовах великомасштабної війни ще й погіршується, а також кваліфіковано як стратегічне завдання в реалізації Національної молодіжної стратегії до 2030 року [7; 12].

Комплексним завданням стратегічно верифікованим до сучасних умов розвитку економіки й соціуму в Україні є забезпечення якісної зайнятості, яка б характеризувалася ознаками високого матеріального достатку, соціальних гарантій для працівника, а також умовами для професійного розвитку (А.М. Колот, І.О. Рябоконь, Ю.М. Бабій) [2]. Погоджуємося з позицією цих науковців про те, що сучасна модель зайнятості має бути формована виходячи з реалій воєнного часу [2], що характеризуються непрогнозованими безпековими ризиками. Тим самим, якість зайнятості з проєкцією на аспекти якості трудового життя стратегічно унормована за переважанням інтересу у досягненні умов, які будуть прийнятними з точки зору перш за все безпеки. Характер зайнятості за якістю зокрема щодо умов праці, рівнем матеріального й соціального забезпечення працівників, можливостями їх поліпшення вкупі з професійним зростанням для молодих працівників є ключовими факторами. Виходячи із стану справ у цьому вимірі із додаванням безпекових аспектів – молоді люди обирають для себе доцільності соціально-трудової поведінки.

Зазначимо, що у 2021 році Указом Президента України №94/2021 затверджена Національна молодіжна стратегія до 2030 року [7; 12] у якій визначено завдання держави і органів влади у тому числі щодо підвищення якості трудового життя молоді. Також документи Міністерства молоді та спорту України [7; 8], зокрема Указ Президента України №94/2021 [12], яким затверджено Національну молодіжну стратегію до 2030 року [7; 12] унормовують інституційну основу державної політики щодо регулювання окремих аспектів якості трудового життя молоді.

Стратегічний контекст інституційного регулювання полягає у створенні сприятливого соціально-економічного середовища для формування умов гідної праці, соціального захисту молоді, передумов участі у прийнятті рішень, кар'єрного й професійного зростання, підвищення матеріального добробуту, а також, що сьогодні важливо – безпекових гарантій. Проте в дослідженнях науковців [8], ми цю тезу підтримуємо, зроблено оцінки про переважно декларативний характер цих норм – без реальних механізмів

практичного їх втілення. Адже для цього потрібна розгалужена інфраструктура інформаційно-консультатійного забезпечення на створення якої нажалі, особливо в сучасних умовах воєнного часу ні держава, ні ринкові й громадянські структури не мають достатньо фінансових ресурсів, а також кадрових.

Проблематика якості трудового життя молоді у своєму науково-практичному обґрунтуванні має особливості вирішення, так як молодь є віковою групою працівників, які потребують інноваційних рішень для організації зайнятості й соціально-економічного забезпечення цього процесу. Насамперед актуальними є аспекти безпекового характеру, як за сучасних українських реалій стратегічно детермінують основні мотивації до праці, а в умовах всезагального дефіциту кадрів проблематика посилюється. Важливо також обов'язково враховувати питання доступу до освіти, хорони здоров'я, соціальної мобільності (Е.М. Лібанова) [3] як складові широкого соціального контексту стратегії в державній політиці зайнятості.

На практиці розроблення й безпосередньо реалізація стратегічних пріоритетів із підвищення якості трудового життя молоді потребує об'єктивної оцінки ситуації у соціально-трудоному секторі, зокрема аналізу актуальних мотиваційних чинників, які впливають: на вибір професії, сектору зайнятості, умов праці та рівня її оплати (С.В. Рудакова, Н.В. Данилевич, А.В. Цюпа, Л.В. Щетініна) [13]; на характер кадрової політики й організацію менеджменту персоналу в організаціях з точки зору оцінок формування трудового середовища (Я.В. Сало та А.В. Павличенко) [14].

На рівні організацій слід враховувати аспекти соціальної відповідальності бізнесу, особливо на рівні великих корпорацій, які системно впливають на розвиток територій, зокрема включаючи характер інклюзивності [21], що практично позиціоновано зокрема на рівні сільських територій – де аграрний бізнес фактично є вбудований у їх розвиток – уособлює зайнятість як таку [22]. Відповідно соціально відповідальні практики менеджменту персоналу, тобто у тому числі й щодо формування якості трудового життя молоді, формуються під впливом державної політики й функціоналу бізнесових структур. Також стратегічно важливим є залучення молоді до управлінських процесів (Ю.М. Маршавін, Т.Г. Кицак та Б.В. Гутніцький) [4] для підвищення соціальної відповідальності бізнесу. Відповідно якість трудового життя молоді формується державою, а й приватним сектором, що особливо важливо в умовах обмежених бюджетних ресурсів і впливу значних безпекових ризиків.

Відповідно наявного стану речей в економіці й соціумі сучасного періоду розвитку суспільства

в Україні, поглиблюються проблеми соціально-трудової поведінки молоді, особливо на початковому етапі становлення професійного статусу особистості-працівника. Соціологія і зокрема економіка цього процесу надзвичайно складна інституційно, адже соціально-трудова інтеграція молоді у сферу зайнятості процес непростий і потребує конструктивної інституційної підтримки (О.М. Серікова) [15]. Насамперед через створення інституційних структур і умов, а також засобів стимулятивного інституційного регулювання взаємовідносин молодих працівників з роботодавцями, державою. В зазначеному сенсі сьогодні виділяють позиціонування організацій підтримки молоді, які координаційно б забезпечували кар'єрне консультування молодих людей, організацію професійної їх підготовки, а за потреби навчання новим професіям.

У розробленні-реалізації заходів стратегічної пріоритетності з підвищення якості трудового життя молоді в сучасній Україні з огляду на невідворотню, визначену на законодавчому рівні, інтеграцію до Європейського Союзу, слід враховувати передові європейські практики створення умов для формування достойної якості трудового життя молоді. Перш за все для того, щоб стримати величезну міграцію молодих людей, які прагнуть реалізувати себе професійно і життєво за межами нашої держави. Цей парадокс потребує вирішення, адже молодь – стратегічний актив відродження нації й відновлення соціуму, економіки, а значить забезпечення стійкості держави та її інститутів.

Відповідні актуальні для наслідування практики ЄС [6] у соціально-трудовій сфері це, перш за все, розвиток навичок молоді у сфері організації бізнесу, соціального підприємництва, інклюзивності та трудової мобільності, а також швидкого адекватного сприйняття інновацій. Проте адаптація таких практик потребує врахування специфіки українського ринку праці [6], про що ми зауважимо у контексті інституційної національної пам'яті щодо функціоналу систем зайнятості й освітнього сегменту, у яких донедавна був практично відсутній чинник саморегулювання процесів забезпечення якості трудового життя.

У визначенні заходів стратегічної пріоритетності підвищення якості трудового життя молоді у побудові механізмів соціально-економічного відродження України, за оцінками вчених Національного інституту стратегічних досліджень [9; 10], з чим ми повністю згодні, потрібно враховувати структурні виклики і системні проблеми, з якими стикаються суб'єкти –стейкхолдери ринку, зокрема молодь. Насамперед це: мобілізація, міграція, невідповідність освіти потребам економіки, а також, на наше переконання – загальна демотивація у молодих людей, щодо зайнятості у національній господарській системі.

Диференційовано потрібно підходити до вирішення інституційних проблем якості трудового життя, зокрема на регіональному рівні. У цьому сенсі варто звернути увагу на регіональну дорожню карту [1], яка б включала диверсифікацію зайнятості за регіонами, секторами економіки, видами економічної діяльності, враховуючи територіальні аспекти позиціонування, наявності й характеристик трудового потенціалу. За впливу воєнного чинника регіоналізація стратегій формування якості трудового життя має сенс, адже дієвим є вплив чинника переміщення населення із зони окупації, бойових дій, а також безумовно – релокації бізнесів.

Потрібно забезпечити ефективні координації рішень держави, бізнесу, освітніх установ у питаннях моніторингу на врахування пріоритетів молоді щодо зайнятості виходячи із стану економіки й перерозподілу робочої сили на ринку. Актуальним завданням є створення сприятливих соціально-економічних умов для мотивації участі молоді у реалізації волонтерських, освітніх ініціатив, а також підприємницьких – насамперед щодо розвитку соціального підприємництва.

Якість трудового життя молоді – багатовимірний пріоритет у розвитку суспільства, держави, соціуму й економіки, коли ведемо мову про чинники соціально-економічного відродження. Формування вмотивованості молодих людей жити і працювати в Україні є стратегічним пріоритетом у довгостроковому періоді реалізації заходів інноваційного розвитку й соціальної згуртованості суспільства. Як демографічний й інтелектуальний ресурс молодь здатна забезпечити модернізацію економіки, цифрову й інституційну трансформацію, ефективні дифузії інновацій. Її вважаємо беззаперечно базовим чинником й ключовим індикатором ефективності соціально-економічного відродження, а також перспективного відновлення економіки й суспільства на інноваційних, якісних засадах [16–20].

Консолідація напрацювань з дослідження якості трудового життя в Україні, нормативних основ цього процесу, а також висновків автора статті, наведених у попередніх дослідженнях [16–20] дає нам підстави для систематизації концептів стратегічної пріоритетності вирішення наявних проблем, зокрема – це аспекти:

- зміни соціальних очікувань та нестабільності ринку праці, цифровізації управлінських рішень та їх адаптації до нових викликів [16];
- трансформаційної зміни у структурі молодіжної зайнятості, підвищення ролі гнучких форм праці, самозайнятості та дистанційної роботи [17], а також соціально орієнтованих форм зайнятості;
- розвитку людського капіталу, корпоративної й соціальної відповідальності, управлінської культу-

ри та організаційної гнучкості та соціальна відповідальність роботодавців у функціонуванні організаційно-економічного механізму підвищення якості трудового життя [18];

- мотиваційних детермінацій трудової активності молоді, зокрема ролі самоактуалізації, внутрішньої мотивації та соціального визнання [19];

- формування якісного трудового середовища, через впровадження стратегічного планування, цифрових платформ, індикаторів оцінки трудових умов та участі молоді в управлінських процесах [20].

На основі попередніх наших публікацій верифікуємо стратегічні імперативи підвищення якості трудового життя молоді у період соціально-економічного відродження України (рис. 1).

Підвищення якості трудового життя молоді є не лише соціальним викликом, а й стратегічною інвестицією в майбутнє України.

У контексті стратегічних перспектив соціально-економічного відродження України аспект якості трудового життя молоді набуває особливої ваги як чинник становлення якісного соціально-трудового середовища, що включає: гідні умови праці (безпечне робоче середовище, справедливую оплату, соціальний захист та дотримання прав); мотиваційну модель зайнятості (можливості кар'єрного зростання, залучення до прийняття рішень); цифрову адаптацію (доступ до гнучких форм зайнятості, дистанційної роботи, цифрових платформ розвитку кар'єри); психологічну підтримку (програми ментального здоров'я, профілактики професійного вигорання, розвиток резильєнтності); інституційну підтримку молодіжної зайнятості (державні програми працевлаштування, стажування, підприємництва).

Адже якість трудового життя молоді є не лише соціальним показником, а й індикатором ефективності управлінських рішень у сфері праці. Її підвищення

сприяє збереженню людського потенціалу, зменшенню трудової міграції, активізації внутрішнього ринку праці та формуванню інноваційної економіки.

Інтеграція аспекту якості трудового життя молоді у стратегічні плани відродження України є необхідною умовою для побудови стійкої, інклюзивної та конкурентоспроможної держави. Формування ефективної системи соціально-трудових відносин, орієнтованої на гідні умови праці, потребує координації зусиль держави, органів влади, бізнесу та громадянського суспільства. Молодіжна політика має стати інструментом реалізації заходів, спрямованих на посилення здатності держави до відновлення, а трудового потенціалу — до оновлення на основі сучасних технологій, цифрових рішень та інституційної гнучкості.

Концепція забезпечення якості трудового життя молоді повинна базуватися на принципах гідної праці, мотиваційної самоактуалізації, соціальної відповідальності та інклюзивності. Молоді працівники прагнуть реалізувати свій професійний потенціал, отримуючи економічні та соціальні вигоди від трудової діяльності. Мотиваційні чинники, що формуються на рівні особистості, організації, ринку та суспільства, визначають орієнтири професійного зростання та добробуту.

Серед детермінант цього процесу: розвиток системи освіти та охорони здоров'я; модернізація організації праці та умов зайнятості; формування ефективних соціально-трудових відносин; забезпечення можливостей для професійного розвитку та відпочинку.

Висновки. Стратегічно пріоритетність підвищення якості трудового життя молоді у період соціально-економічного відродження України є не лише соціальним викликом, а й фундаментом для формування стійкої, інноваційної та конкурентоспроможної економіки. Пріоритети забезпечення якості



Рис. 1. Стратегічні імперативи підвищення якості трудового життя молоді в Україні

Джерело: сформовано з досліджень [16–20]

трудового життя молоді мають реалізовуватися за напрямками: подолання молодіжного безробіття; підвищення якості освітньої системи для формування затребуваних професійних навичок; створення ефективної системи соціального захисту працівників; мінімізацію трудової міграції молоді за кордон; розвиток конкурентного підприємницького середовища; підтримку соціального підприємництва та громадських ініціатив; цифровізацію соціально-тру-

дового життя; стимулювання молодіжного інноваційного підприємництва; покращення ментального здоров'я та соціального добробуту; залучення молоді до управлінських процесів і суспільної активності. Молодіжна політика має виконувати роль інструменту реалізації заходів, спрямованих на посилення здатності держави до відновлення, а трудового потенціалу — до оновлення на основі інноваційних рішень і технологій.

Список літератури:

1. Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України. Дорожня карта реалізації державної політики збереження людського потенціалу (аспект молоді) для повоєнної відбудови України. Львів : ІРД НАН України, 2024. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/e20240004.pdf>
2. Колот А. М., Рябоконт І. О., Бабій Ю. М. Якість зайнятості за нової соціоекономічної реальності: теоретико-методологічні засади. *Соціально-трудова відносина: теорія і практика*. 2024. Вип. 14(1). DOI: [https://doi.org/10.21511/slrtp.14\(1\).2024.02](https://doi.org/10.21511/slrtp.14(1).2024.02)
3. Лібанова Е. М. Резильєнтність соціоекономічної системи України до шоків, спричинених війною: специфіка формування і реагування. *Демографія та соціальна економіка*. 2024. № 58(4). С. 3–23. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2024.04.003>
4. Маршавін Ю. М., Кицак Т. Г., Гутніцький Б. В. Соціально відповідальні практики взаємодії компанії зі стейкхолдерами. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: Економіка та управління*. 2024. Вип. 13. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-13-04-01>
5. Міністерство молоді та спорту України. Молодь і відбудова України: результати дослідження 2024 року очима експертів. Київ : MMCY, 2024. URL: <https://mms.gov.ua/news/molod-i-vidbudova-ukrainy-rezultaty-doslidzhennia-2024-roku-ochyma-ekspertiv>
6. Міністерство молоді та спорту України. Найкращі практики ЄС, адаптовані для України, допоможуть молоді максимально реалізувати її потенціал. Київ : MMCY, 2024. URL: <https://mms.gov.ua/news/naikrashchi-praktyky-ies-adaptovani-dlia-ukrainy-dopomozhut-molodi-maksymalno-realizuvaty-ii-potentsial>
7. Міністерство молоді та спорту України. Національна молодіжна стратегія до 2030 року. Київ : MMCY, 2021. URL: <https://mms.gov.ua/news/zatverdzheno-nacionalnu-molodizhnu-strategiyu-do-2030-roku>
8. Міністерство молоді та спорту України. Щорічна доповідь про становище молоді в Україні (2022–2024). Київ : MMCY, 2024. URL: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Mizhnarodna_dijalnist/shorichni_dopovidi/shorichna-dopovid-pro-stanovishe-molodi.pdf
9. Національний інститут стратегічних досліджень. Молодіжний сегмент ринку праці України в період повномасштабної війни. Київ : НІСД, 2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/molodizhnyy-sehment-rynku-pratsi-ukrayiny-v-period-povnomasshtabnoyi-viyny>
10. Національний інститут стратегічних досліджень. Стан розвитку громадянського суспільства в Україні у 2023–2024 роках : аналітична доповідь / за ред. Потапенка В., Каплан Ю., Тищенко Ю., Токмана В. Київ : НІСД, 2024. DOI: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.15>
11. Одеський національний технологічний університет. Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді : тези V Всеукр. студент. наук.-практ. конф., Одеса, 30–31 трав. 2023 р. Одеса : ОНТУ, 2023. URL: <https://card-file.ontu.edu.ua/handle/123456789/27970>
12. Президент України. Указ №94/2021 «Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року». Київ : Офіційне інтернет-представництво Президента України, 2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/942021-37337>
13. Рудакова С. В., Данилевич Н. В., Цюпа А. В., Щетініна Л. В. Якість трудового життя: аналіз, оцінювання, перспективи. *Business Inform*. 2022. Вип. 2. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2022&abstract=2022_2_0_126_131
14. Сало Я. В., Павличенко А. В. Вплив мотивації праці на якість трудового життя працівників. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 26. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-15>
15. Серікова О. М. Проблеми та напрями соціально-трудоваї інтеграції молоді в Україні. *Економіка і суспільство*. 2024. Вип. 48. URL: <https://journals.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/119>
16. Козлов Д. О. Якість трудового життя молоді в умовах нових викликів. *Науковий вісник КНЕУ*. 2023. Вип. 1. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/a335d0ef-918b-4299-9396-24c15123df00/download>
17. Козлов Д. О. Якість трудового життя молоді України в умовах трансформаційних змін. *Бізнес-Інформ*. 2024. № 8. С. 277–284. URL: https://business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-8_0-pages-277_284.pdf
18. Козлов Д. О. Організаційно-економічні аспекти якості трудового життя молоді в економіці і соціумі. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 75. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6165>
19. Козлов Д. О. Мотиваційні детермінації якості трудового життя молоді в Україні: економічні аспекти самоактуалізації особистості. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. Серія: економіка, психологія та управління*. 2025. Вип. 5. С. 45–52. DOI: <https://doi.org/10.54929/3041-2390-2025-05-01-07>

20. Козлов Д. О. Управлінські аспекти формування якості трудового життя молоді в сучасних умовах господарювання. *Бізнес-Навігатор*. 2024. Вип. 4 (77). С. 34–40. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.77-7>
21. Шпикуляк О. Г., Ігнатенко М.М., Швець А.А. Концептуальні оцінки реалізації засад інклюзивного розвитку сільських територій за участі агрохолдингових інтегрованих формувань. *Економіка АПК*. 2021. № 3. С. 97–111. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202103097>
22. Шпикуляк О. Г., Алексеева О. В. Потенціал аграрного підприємництва у формуванні інституційного механізму зайнятості населення: монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2023. 200 с.
23. Сас Л., Баланюк І., Шеленко Д., Левандівський О., Кузьмін Т., Гамуляк М. Інвестиційно-інноваційний потенціал підприємств як складова управління соціально-економічним розвитком та відновленням територіальних громад. *Наукові перспективи*. 2025. № 2 (56). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/20775/20751>
24. Шпикуляк О. Г., Шеленко Д. І., Суховій А. І. Організаційно-економічні засади розвитку сільськогосподарської діяльності комунальних підприємств у формуванні місцевої продовольчої безпеки. *Актуальні проблеми розвитку регіональної економіки*. 2024. № 1 (20). С. 380–390. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.20.380-390>

References:

1. Instytut rehionalnykh doslidzhen im. M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy. (2024). Dorozhnia karta realizatsii derzhavnoi polityky zberezhenia liudskoho potentsialu (aspekt molodi) dlia povoiennoi vidbudovy Ukrainy [Roadmap for implementing state policy on preserving human potential (youth aspect) for Ukraine's postwar recovery]. Lviv: IRD NAN Ukrainy. Available at: <https://ird.gov.ua/irdp/e20240004.pdf> [in Ukrainian].
2. Kolot A.M., Riabokon I.O., Babii Yu.M. (2024). Yakist zainiatosti za novoï sotsioekonomichnoi realnosti: teoretyko-metodolohichni zasady [Employment quality under the new socio-economic reality: theoretical and methodological foundations]. *Sotsialno-trudovi vidnosyny – Social and Labor Relations*, no. 14(1). DOI: [https://doi.org/10.21511/slrtp.14\(1\).2024.02](https://doi.org/10.21511/slrtp.14(1).2024.02) [in Ukrainian].
3. Libanova E. M. (2024). Rezylyentnist sotsioekonomichnoi systemy Ukrainy do shokiv, sprychynenykh viinoiu: spetsyfika formuvannia i reahuvannia [Resilience of Ukraine's socio-economic system to war-induced shocks: specifics of formation and response]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika – Demography and Social Economy*, no. 4(58), pp. 3–23. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2024.04.003> [in Ukrainian]. [in Ukrainian].
4. Marshavin Yu.M., Kytsak T.H., Hutnitskyi B.V. (2024). Sotsialno vidpovidalni praktyky vzaiemodii kompanii zi steikholderamy [Socially responsible practices of company–stakeholder interaction]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: Ekonomika ta upravlinnia – Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management*, no. 13. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-13-04-01> [in Ukrainian].
5. Ministerstvo molodi ta sportu Ukrainy. (2024). Molod i vidbudova Ukrainy: rezultaty doslidzhennia 2024 roku ochyma ekspertiv [Youth and Ukraine's recovery: results of the 2024 study through expert perspectives]. Kyiv: MMSU. Available at: <https://mms.gov.ua/news/molod-i-vidbudova-ukrainy-rezultaty-doslidzhennia-2024-roku-ochyma-ekspertiv> [in Ukrainian].
6. Ministerstvo molodi ta sportu Ukrainy. (2024). Naikrashchi praktyky YeS, adaptovani dlia Ukrainy, dopomozhut molodi maksymalno realizuvaty ii potentsial [Best EU practices adapted for Ukraine will help youth realize their full potential]. Kyiv: MMSU. Available at: <https://mms.gov.ua/news/naikrashchi-praktyky-ies-adaptovani-dlia-ukrainy-dopomozhut-molodi-maksymalno-realizuvaty-ii-potentsial> [in Ukrainian].
7. Ministerstvo molodi ta sportu Ukrainy. (2021). Natsionalna molodizhna stratehiia do 2030 roku [National Youth Strategy until 2030]. Kyiv: MMSU. Available at: <https://mms.gov.ua/news/zatverdzheno-nacionalnu-molodizhnu-strategiyu-do-2030-roku> [in Ukrainian].
8. Ministerstvo molodi ta sportu Ukrainy. (2024). Shchorichna dopovid pro stanovyshche molodi v Ukraini (2022–2024) [Annual report on the situation of youth in Ukraine (2022–2024)]. Kyiv: MMSU. Available at: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Mizhnarodna_dijalnist/shorichni_dopovidi/shorichna-dopovid-pro-stanovishe-molodi.pdf [in Ukrainian].
9. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. (2023). Molodizhnyi sehment rynku pratsi Ukrainy v period povnomasshtabnoi viiny [Youth segment of Ukraine's labor market during full-scale war]. Kyiv: NISD. Available at: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/molodizhnyi-sehment-rynku-pratsi-ukrayiny-v-period-povnomasshtabnoyi-viiny> [in Ukrainian].
10. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. (2024). Stan rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini u 2023–2024 rokakh: analitychna dopovid [State of civil society development in Ukraine in 2023–2024: analytical report]. Kyiv: NISD. DOI: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.15> [in Ukrainian].
11. Odeskyi natsionalnyi tekhnolohichniy universytet. (2023). Aktualni aspekty sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy: pohliad molodi [Current aspects of Ukraine's socio-economic development: youth perspective]. Odesa: ONTU. Available at: <https://card-file.ontu.edu.ua/handle/123456789/27970> [in Ukrainian].
12. Prezident Ukrainy. (2021). Ukaz №94/2021 “Pro Natsionalnu molodizhnu stratehiu do 2030 roku” [Decree No. 94/2021 “On the National Youth Strategy until 2030”]. Kyiv: Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy. Available at: <https://www.president.gov.ua/documents/942021-37337> [in Ukrainian].
13. Rudakova S.V., Danylevych N.V., Tsiopa A.V., Shchetinina L.V. (2022). Yakist trudovoho zhyttia: analiz, ot-siniuvannia, perspektyvy [Quality of working life: analysis, evaluation, prospects]. *Business Inform*, no. 2. Available at: https://www.business-inform.net/article/?year=2022&abstract=2022_2_0_126_131 [in Ukrainian].

14. Salo Ya.V., Pavlychenko A.V. (2021). Vplyv motywatsii pratsi na yakist trudovoho zhyttia pratsivnykiv [Impact of work motivation on employees' quality of working life]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 26. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-15> [in Ukrainian].
15. Serikova O.M. (2024). Problemy ta napriamy sotsialno-trudovoi intehtatsii molodi v Ukraini [Problems and directions of youth socio-labor integration in Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and Society*, no. 48. Available at: <https://journals.kymu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/119> [in Ukrainian].
16. Kozlov D. O. (2023). Yakist trudovoho zhyttia molodi v umovakh novykh vyklykiv [Quality of youth working life under new challenges]. *Naukovyi visnyk KNEU*, no. (1). Available at: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/a335d0ef-918b-4299-9396-24c15123df00/download> [in Ukrainian].
17. Kozlov D. O. (2024). Yakist trudovoho zhyttia molodi Ukrainy v umovakh transformatsiinykh zmin [Quality of youth working life in Ukraine under transformational changes]. *Biznes-Inform*, no. (8), pp. 277–284. Available at: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-8_0-pages-277_284.pdf [in Ukrainian].
18. Kozlov D. O. (2025). Orhanizatsiino-ekonomichni aspekty yakosti trudovoho zhyttia molodi v ekonomitsi i sotsiumi [Organizational and economic aspects of youth working life quality in the economy and society]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (75). Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6165> [in Ukrainian].
19. Kozlov D. O. (2025). Motyvatsiini determinatsii yakosti trudovoho zhyttia molodi v Ukraini: ekonomichni aspekty samoaktualizatsii osobystosti [Motivational determinants of youth working life quality in Ukraine: economic aspects of personal self-actualization]. *Visnyk Akademii pratsi, sotsialnykh vidnosyn i turyzmu. Seriya: ekonomika, psykholohiia ta upravlinnia*, no. (5), pp. 45–52. DOI: <https://doi.org/10.54929/3041-2390-2025-05-01-07> [in Ukrainian].
20. Kozlov D. O. (2024). Upravlinski aspekty formuvannia yakosti trudovoho zhyttia molodi v suchasnykh umovakh hospodariuvannia [Managerial aspects of shaping youth working life quality under modern economic conditions]. *Biznes-Navigator*, no. (4) (77), pp. 34–40. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.77-7> [in Ukrainian].
21. Shpykulyak O. H., Ihnatenko M. M. & Shvets A. A. (2021). Kontseptualni otsinky realizatsii zasad inkluziynoho rozvytku silskykh terytorii za uchasti ahrokhodnykhovykh intehtrovanykh formuvan [Conceptual assessments of implementing inclusive rural development principles with agroholding integrated formations]. *Ekonomika APK*, no. (3), pp. 97–111. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202103097> [in Ukrainian].
22. Shpykulyak O. H. & Alekseeva O. V. (2023). Potentsial ahrohnogo pidpriemnytstva u formuvanni instytutsiinoho mekhanizmu zainiatosti naselennia: monohrafiia [Potential of agrarian entrepreneurship in shaping the institutional mechanism of population employment: monograph]. Kyiv: NSC “IAE”. 200 p. [in Ukrainian].
23. Sas L., Balaniuk I., Shelenko D., Levandivskyi O., Kuzmin T. & Hamuliak M. (2025). Investytsiino-innovatsiinyi potentsial pidpriemstv yak skladova upravlinnia sotsialno-ekonomichnym rozvytkom ta vidnovlenniam terytorialnykh hromad [Investment and innovation potential of enterprises as a component of managing socio-economic development and recovery of territorial communities]. *Naukovi Perspektyvy*, no. 2(56). Available at: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/20775/20751> [in Ukrainian].
24. Shpykulyak O. H., Shelenko D. I. & Sukhovii A. I. (2024). Orhanizatsiino-ekonomichni zasady rozvytku silskohospodarskoi diialnosti komunalnykh pidpriemstv u formuvanni mistsevoi prodovolchoi bezpeky [Organizational and economic principles of developing agricultural activities of municipal enterprises in shaping local food security]. *Aktualni Problemy Rozvytku Rehionalnoi Ekonomiky*, no. 1(20), pp. 380–390. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.20.380-390> [in Ukrainian].

Стаття надійшла: 06.10.2025

Стаття прийнята: 20.10.2025

Стаття опублікована: 14.11.2025